

УДК 94:327

ПОЛІТИЧНИЙ І БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ В АТР

КУЛІНІЧ М.А.,
Ректор
Дипломатичної
академії України
при Міністерстві
закордонних справ
України,
кандидат
історичних наук,
доцент

У статті подається характеристика та аналіз Азіатсько-Тихоокеанського регіону, зокрема політична характеристика регіону, економічне співробітництво та інтеграція, торговельно-економічні відносини в регіоні, безпека регіону та безпекові моделі поліцентричного регіону. В контексті чого окреслюються політичні та безпекові інтереси України в АТР. Доводиться хибність думки серед українського політикуму про відсутність вагомих інтересів України в АТР через позарегіональний статус нашої держави та її географічну віддаленість. Нові геополітичні виклики, які постали перед Україною в межах імплементації її стратегічних зовнішньополітичних пріоритетів і євроінтеграційного вектора розвитку, зумовлюють нагальну необхідність чіткої структуризації й усвідомлення національних інтересів нашої держави в Азіатсько-тихоокеанському регіоні, формування виважених концептуальних підходів до шляхів їх реалізації.

Ключові слова: Україна, Азіатсько-Тихоокеанський регіон, АТР, характеристика регіону, політичні інтереси, безпекові інтереси.

Одним із пріоритетних сегментів системи національних інтересів України в Азіатсько-тихоокеанському регіоні є її політична і безпекова складова. Азіатсько-Тихоокеанський регіон (надалі – АТР) є найбільшою геополітичною ланкою в архітектурі сучасного світу. До цього регіону відносять країни, розташовані по периметру Тихого океану, зокрема держави Американського континенту, а також Індію (країна Південної Азії), оскільки частина її берегової лінії омивається водами Тихого океану. Водночас існує і початкове,

вужьке поняття, що АТР включає тільки держави Тихоокеанської Азії. Цей величезний регіон, який охоплює від 32 (без малих острівних країн) до 43 держав (з малими острівними країнами), має ще одну назву – «Тихоокеанське кільце». Це країни з різноманітними політичними системами і різноманітними за економічним розвитком: Росія, Китай, Японія, КНДР і Республіка Корея, Малайзія, Сінгапур, Тайвань, Індонезія, Філіппіни, Австралія, США, Канада та інші. Найбільшими містами в регіоні є Шанхай, Сянган (Гонконг), Сінгапур, Джакарта, Маніла, Сеул, Токіо, Лос-Анджелес, Сідней, Мельбурн, Сан-Франциско, Сіетл, Ванкувер і Владивосток. Штаб-квартири багатьох міждержавних і недержавних організацій АТР розташовані в Голулу (Гаваї)¹.

Сьогодні АТР охоплює близько 23% земної поверхні, 40% населення земної кулі і виробляє близько 60% світового ВВП. АТР динамічно розвивається, тут зосереджено значні економічні, фінансові, технологічні та людські ресурси, інноваційний потенціал. У внутрішній і зовнішній політиці країн регіону приваблює їх опора на засади міжнародного права і налаштованість на консенсусне врахування інтересів одне одного. Країни АТР у своїй більшості переважно реалізують ліберальну, ринкову модель економіки і з огляду на ці засади формують відповідний світогляд суспільства. Водночас переважна більшість країн АТР поділяє цінності, властиві сучасним індустріальним країнам, серед яких першість ведуть добробут нації і ринкова економіка. У низці країн регіону реалізуються політичні ініціативи і економічні реформи, модернізуються фінансові інститути, зростає інвестування в освіту, підготовку кадрів тощо. В системі міжнародних відносин економічне співробітництво висувається на перший план. Перспективи регіону вбачаються у лібералізації торгівлі, поступовому зникненні перешкод вільному переміщенню товарів, капіталів, послуг і робочої сили. Розвитку відкритого ринку сприяють нові інструменти міжнародної політики².

Політична характеристика регіону. В АТР спостерігається різноманітна палітра політичних режимів і систем: від реальних та декларативних монархій та інших авторитарних структур, до усталених демократій. У регіоні спостерігаємо модернізацію політичних інститутів, проведення політичних, економічних та військових реформ. Виявляється і нова характеристика демократичних урядів сучасної доби: розширення складових вну-

трішньої політики, соціально-економічних програм, зростання відповідальності у захисті прав громадян та соціального забезпечення. Водночас в окремих країнах, які наразилися на поразку економічних реформувань, населення продовжує жити в умовах тоталітарних режимів і військових диктатур.

На ситуацію в АТР впливають такі фактори, як поява нових суб'єктів і об'єктів міжнародного права – міжнародних організацій, транснаціональних компаній і банків, авторитарних лідерів, діяльність яких так чи інакше впливає на міжнародний статус країн регіону. Поширюється рух до багатопольярного світоустрою, у зовнішній політиці країн регіону посилюється тенденція до широкої диверсифікації. Регіон семимільними кроками посувається до багатопольярності, появи нових центрів сили: Китай, Японія, Росія, Австралія та Індія. І ця багатопольосна архітектура розвивається в умовах жорсткої конкуренції за сфери впливу.

Особливі умови існування АТР диктує незаперечний і стрімкий розвиток Китаю. Країна, яка демонструє найвищі темпи економічного зростання в світі, що підтверджує динамічний розвиток його економіки, яка володіє ядерною зброєю посіла місце лідера не тільки в регіоні АТР, а й серед інших регіональних утворень. За об'ємами ВВП Китай посідає друге місце в світі і нещодавно випередив Японію, а до 2020 р. – дожене США. У випадку реалізації подібних прогнозів слід очікувати не просто поступового збільшення впливу Китаю в АТР, а перетворення його на політичний фактор глобального масштабу у перспективі. Китай є претендентом на роль лідера нової міжнародної системи в межах АТР: вже окреслилися контури «Великого Китаю», про що свідчить зближення КНР з Тайванем. Неабияку впливову роль в цих процесах відіграє китайська діаспора в країнах АТР, чисельність якої постійно зростає за рахунок нелегальної міграції. В разі легалізації цього процесу, Китай зможе відправити за кордон понад 60 млн. громадян.

Незаперечна економічна могутність Японії, яка не відмовилась від статусу держави світового рівня. Значення японського потенціалу, незважаючи на рецесію економіки держави, не слід ігнорувати. Країна Сонця, що сходить, являється країною з потужним економічним потенціалом та високим життєвим рівнем населення. Однак, зростання її політичного впливу в АТР поки що відстає від економічної ваги.

Поступово роль регіонального лідера намагається перебрати на себе Росія. Серед ще нереалізованих потенційних можливостей держави – зміна пріоритетних напрямків сировинного експорту із Європи в Азію, високий військовий, в тому числі ядерний потенціал тощо.

Нового динамізму розвитку політичного та економічного процесу в АТР може надати і Австралія, що спирається на традиційні зв'язки з США, Японією та Великою Британією. Ядерна Індія із зростаючою економікою та збройними силами також перебуває у стані перетворення на один із полюсів сили в АТР: вплив країни виходить за межі субрегіону Південної Азії і досить швидко поширюється на країни Східної Азії. Швидкі темпи зростання національних економік демонструють Республіка Корея, В'єтнам, Філіппіни. Зважаючи на сильну китайську діаспору, неоднозначні процеси зростання відбуваються і в Індонезії. Однак внутрішні проблеми цих країн стримують зростання їх політичного впливу на міжнародній арені. Очевидно, що посилення АТР у світовому балансі сил значно залежить від спроможності учасників регіону долати наявні та приховані протиріччя, загрози і виклики сфери загальної безпеки.

Економічне співробітництво та інтеграція.

У 1990–2000 роках особливо високим динамізмом виокремлювалась економіка країн Тихоокеанської Азії. Це забезпечило країнам швидке зростання експорту, перетворило їх у вигідних торговельних партнерів. За загальним рівнем економічного розвитку в АТР сформувалися кілька груп країн: розвинуті країни - США, Канада, Японія, Австралія, Нова Зеландія, Китай; так звані молоді ліберальні економіки, котрі досягли значних успіхів на шляху економічного розвитку, хоча і вступили на цей шлях пізніше – Тайвань, Республіка Корея, Сінгапур, Малайзія та Гонконг. Наближаються до них країни Південно-Східної Азії: Таїланд, В'єтнам, Філіппіни та Індонезія.

Водночас від розвинутих країн значно відстають слабкі держави – Лаос, Монголія, КНДР, Камбоджа, М'янма. При цьому із зростанням економіки заможні країни стають все більш заможнішими, а країни, що розвиваються, лишаються відносно бідними. В регіоні зберігається нерівність, добробут одних країн співіснує з низьким рівнем розвитку інших. Водночас провідні країни АТР спромоглися переглянути принципи своєї зовнішньої політики і зробили ставку на розбудову широких торговельно-економічних відносин з відсталими

державами на рівні стратегічного партнерства. Реалізації цієї мети сприяє і діяльність міжнародних організацій. Нові інструменти політики і співробітництва, застосовані для формування єдиного відкритого ринку та глобальної конкуренції, сприяли розвитку інтеграційних процесів в регіоні, що в кінцевому рахунку мають призвести до створення єдиного економічного простору, а також, у майбутньому і до створення спільної регіональної валюти АТР.

Серед згаданих міжнародних організацій і фінансових структур в АТР активно діє Азіатський банк розвитку, в якому японська ієна відіграє лідируючу роль. Проте центральною валютою для розрахунків між країнами АТР являється американський долар. Лише в тій частині зовнішніх зв'язків, котрі орієнтовані на Європу, застосовується загальноєвропейська валюта. Деякі національні валюти виконують роль, що виходить за межі країни. Це австралійський долар та китайський юань. Швидкий економічний розвиток Китаю, зростаючий експорт, збільшення золотовалютних запасів призвели до того, що зросла міжнародна зацікавленість щодо китайського юаня, хоча реальна вартість грошової одиниці КНР юаня визначатиметься в майбутньому із досягненням ним конвертованості.

Китай наполегливо намагається надати юаню міжнародний характер. Розширення сфери використання юаня за межами КНР спостерігається з 2009 року, коли китайський уряд спромігся укласти низку угод щодо обміну валютами зі своїми важливими торговельними партнерами, серед яких Республіка Корея, Аргентина та Індонезія. Водночас китайський уряд заявив про наміри перетворити Шанхай до 2020 року в світовий фінансовий центр. Відомо також припущення Китаю щодо створення нової наднаціональної валюти, яка б замінила долар в якості загальної резервної валюти.

Існують й інші концепції щодо створення єдиних валют локального характеру. Так, Малайзія просуває ідею впровадження золотого динара у розрахунки між мусульманськими країнами. Така валюта, що має в підґрунті нафтові багатства ісламського світу, могла б зіграти об'єднавчу роль у формуванні єдиного ринку мусульманських країн. Проте зазначимо, що всі ці плани розраховані на майбутнє. Сучасні ж реалії свідчать, що більшість країн світу не готові відмовитись від своїх національних валют, що символізують їх суверенітет. Та

й американський долар не збирається поступатися своїми світовими позиціями.

Торговельно-економічні відносини в АТР переважно регулюються настановами Світової організації торгівлі (СОТ), членами якої є переважна кількість країн регіону. Правила та норми СОТ покликані регулювати процес регіональної та глобальної інтеграції. Економічне співробітництво в регіоні підтримується експортом капіталів, в тому числі за рахунок тих коштів, що створюються в країнах самого регіону. На них припадає близько 40% від всіх інвестицій в АТР. Посилюється роль компаній з країн регіону як найбільш потужних інвесторів. Очолують список таких корпорацій Японія, США та Республіка Корея. Важлива роль в інтеграційних процесах, запровадження нових технологій, цифрової інформації та комунікацій припадає на діяльність транснаціональних корпорацій. Регіональна корпорація у формі вільних торговельних зон та спільні фонди сприяють поглибленню інтеграції АТР. На високому рівні країнами-економіками АТЕС обговорюється ідея США щодо перетворення територій цього форуму на зону вільної торгівлі. Розширюється трансграничне співробітництво в регіоні також завдяки спробам розв'язання конфліктів довкола розподілення водних ресурсів, в інших – здійснення проєктів трансграничної охорони природи та спільної програми розвитку. Спільні економічні цілі в АТР та його субрегіонах формулюються в рамках вже згаданих вище регіональних організацій та програм. Поряд з посиленням зв'язків між країнами цього регіону відбувається розширення співробітництва із Сполученими Штатами Америки та Європейським Союзом, і як свідчить практика, в цих напрямках криються значні потенційні можливості.

Безпека регіону. В АТР та його субрегіонах відсутня всеохоплююча система колективної безпеки³. Безпекова складова АТР спирається на двосторонні договори та угоди, як, наприклад, угоди про оборону США – Японія, США – Республіка Корея, США – Філіппіни, США – Тайвань. У текстах договірних паперів містяться статті про ненапад, нейтралітет, взаємні консультації тощо. Розвивається двостороннє військово-технічне співробітництво. Однак, не зважаючи на широку правову базу в сфері безпеки, в регіоні існує багато проблем, що зачіпають національні інтереси всіх країн. Серед таких загроз занепокоєння викликає торгівля зброєю, що стала важливою статтею доходів (США, Росія, Китай, Індія, Малайзія

та ін.). Як складова цього явища широко поширена контрабанда зброєю, що використовується незаконними військовими угрупованнями. Але найнебезпечнішою тенденцією є накопичення ядерної зброї в регіоні, що може призвести до конфліктних ситуацій на цьому підґрунті. В АТР розташовані значні потужності з виробництва ядерного палива, що збагачене ураном та плутонієм, продовжується будівництво атомних електростанцій. Небезпека ядерної загрози існує з боку КНДР. Неузгодженіми лишаються питання щодо приналежності архіпелагу Спратлі, Південних Курил та деяких інших територій, що викликає періодичні загострення, створює конфліктні ситуації між країнами регіону.

Низка загроз країнам АТР криється в економічній сфері. Російські аналітики вбачають серйозну загрозу для Росії з боку Китаю, швидке економічне зростання якого поглинає сировинні російські ресурси і загрожує консервацією сировинного характеру російського експорту в КНР. Небезпечним є посилення китайсько-японського суперництва за лідерство в регіоні, що ускладнює розвиток інтеграційних процесів у Східній Азії. США також розглядає потенційну загрозу своїй державній безпеці з боку КНР у вигляді зростання китайських капіталовкладень в американські зарубіжні активи.

Захисники і учасники мирного процесу безпеку АТР бачать у діяльності міжнародних організацій, що діють певними амортизаторами і механізмами переорієнтації країн-учасниць з політичних розбіжностей на загальнолюдські і регіональні проблеми – охорона навколишнього середовища, спільне подолання фінансових та інших криз, економічну інтеграцію, що, в цілому, сприяє підвищенню рівня загальної безпеки в АТР.

Серед загальних питань, що викликають і створюють проблеми, є безпека **енергетичних ресурсів та екології**. Високі темпи індустріалізації Китаю та Індії, відсутність сировинних покладів вуглеводнів в Японії та Республіці Корея стрімко збільшили потребу цих країн в енергії та імпорті палива для її виробництва. Потреба в енергетичних ресурсах в АТР з 1992 по 2008 рік зросла на 70%, і неухильно зростатиме у наступні десятиліття. Експерти розрахували, що до 2030 року на АТР припадатиме половина світового попиту на мінеральні енергетичні ресурси, понад 80% яких – це вичерпані види палива нафта та газ.

З іншої сторони, збільшення споживання енергоресурсів викличе негаразди в екологічній сфері, а саме призведе до посиленого забруднення ре-

гіону від викидів в атмосферу вуглецю. В Тихоокеанській Азії вже зараз відзначаються найвищі показники смертності від забруднення повітря всередині приміщень, що викликане спаленням біомаси та твердого палива: тільки в Індії, Китаї та країнах Південно-Східної Азії від цього щорічно гине 1,3 млн. осіб. На сучасному етапі розвитку країн АТР спостерігається впровадження не екстенсивних, а інтенсивних заходів, що переважно зводиться до будівництва нових електростанцій та ліній електропередач, диверсифікації джерел поставок нафти, розширення районів стратегічного складування відходів та ін. Однак для стабільного економічного зростання та розвитку необхідні сучасні інноваційні підходи до енергоспоживання: посилення вимог до підвищення ефективності використання енергії, врахування негативних екологічних наслідків від енергоспоживання, повернення уваги до заощадження, пошук альтернативних джерел енергоносіїв тощо. Стосовно відновлювальних джерел енергії зазначимо, що АТР, хоча й застосовує таких лише 9% первинного виробництва, однак володіє 40% гідроенергетичного потенціалу світу і близько 35% потенціалу сонячної та геотермальної енергії. Регіон також багатий на можливе використання енергії вітру та біомаси.

Енергетична безпека в регіоні залежатиме від фінансування інновацій, а також використання можливостей регіонального та субрегіонального співробітництва. Експерти вважають перспективним об'єднати вже існуючі регіональні та субрегіональні енергетичні проекти в широку інтеграційну програму – Азіатсько-Тихоокеанську мережу стійкої енергетичної безпеки. Росія, що володіє значним ресурсним потенціалом, є важливим постачальником блакитного палива на ринок Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Відповідно до енергетичної стратегії РФ, одним із принципів розвитку ринку природного газу на Сході Росії є реалізація експортної політики за принципом єдиного експортного каналу газу, що дозволить забезпечити максимальну ефективність поставок блакитного палива в країни АТР.

Задоволення потреб азіатсько-тихоокеанського соціуму в природних ресурсах, в тому числі енергетичних, все більше залежить від рівня захисту екосфери, оскільки саме в цій площині наразі сконцентрована велика кількість проблем. Серед них: деградація рілля, пасовиськ, знищення лісів, зміни клімату, природні катаклізми тощо. Все більша кількість країн АТР стикається з проблемою

нестачі питної води. Все це не тільки згубно впливає на здоров'я населення, але й виснажує економічні ресурси.

Вирішення окреслених питань неможливе без призупинення хижачького використання лісових ресурсів. На Азіатсько-Тихоокеанський регіон припадає 18,8% лісових ресурсів світу. Глобальна оцінка лісових багатств (проект FAO, 2001) свідчить, що найвищі темпи збезлісення в регіоні, що складають 1% в рік, спостерігались в Південно-Східній Азії, що еквівалентно щорічному знищенню 2,3 млн. га лісів. Зараз в АТР взятий курс на відновлення лісів. Керівництво Китаю, наприклад, здійснювало програму лісопосадок ще у 1970-ті роки. Китай реалізував десятилітню (1999 – 2010 рр.) програму створення 9,7 млн. га лісових плантацій. У В'єтнамі вирішено у найближчі 10 років відновити 5 млн. га лісопосадок. В Типовий план розвитку лісового господарства Філіппін включено положення про організацію посадки лісів протягом 1990 – 2015 рр. на території у 2,5 млн. га. Австралія має намір влаштувати площу лісових плантацій, довівши її до 3 млн. га до 2020 року. В острівних країнах Тихого океану також надається велике значення відтворенню лісових насаджень, значна кількість яких страждає від пожеж.

Безпекові моделі поліцентричного регіону. В XX столітті євроатлантичний простір був головною ареною міжнародної політики та локомотивом глобального розвитку. У XXI столітті центр тяжіння політичних та економічних процесів поступово переміщується в Азіатсько-Тихоокеанський регіон. У зв'язку з зазначеним постає питання: який шлях розвитку оберуть держави АТР, чи подолають глобальні виклики і проблеми, чи будуть спроможними протистояти загрозам? Зазначені питання є доволі важливими, оскільки наслідки багатьох процесів, що відбуваються на наших очах в АТР, набувають загальнопланетарного значення. До зазначеного додамо, що молоді економіки регіону врахували помилки Євроатлантики, усвідомили необхідність побудови властивого їм регіонального порядку, який би дозволив не тільки попереджати конфлікти, але й сприяти розвитку співробітництва.

З урахуванням зростаючої ролі АТР йдеться про оптимальну архітектуру безпеки та співробітництва в АТР. Ідеї розбудови «загальноазійського дому» виникли не сьогодні і навіть не вчора, вони вже давно опанували аналітичним простором і очікують реалізації на практиці. Практика міжнарод-

ного буття довела, що виклики сучасності можна вирішувати лише спільними зусиллями, оскільки країни регіону зіштовхнулися з принципово новими явищами – тероризмом, регіональним екстремізмом, наркозлочинністю, поширенням зброї масового знищення, змінами клімату, стихійними лихами, епідеміями, потрясіннями на фінансових ринках, проблемами енергетичної та продовольчої безпеки. Привернула увагу до зазначених питань і глобальна фінансово-економічна криза, яка у черговий раз продемонструвала, що ми – люди Планети – перебуваємо в одному човні. Тому що процеси глобалізації загострили конкуренцію за доступ до енергетичних ресурсів, до стратегічних транспортних маршрутів, до фінансових джерел, до споживчих ринків. Тому що поява та зміцнення нових центрів економічного зростання та політичного впливу в АТР при збереженні архаїчних інституційних рамок та інстинктів конфронтаційної епохи може призвести до виникнення небезпечних колізій⁴.

Спроба змінити післяконфронтаційну міжнародну модель відносин проектом однополярного домінування зазнала фіаско. В результаті відбулося небезпечно розбалансування всього механізму глобального управління. Реакцією у відповідь стала регіоналізація світової політики та економіки, посилюється регіоналізм у протиставленні до гегемонізму / глобалізму. Ці процеси спостерігаються і в АТР. АТР продовжує інтегруватися, якісно змінюючи звичні уявлення про азіатсько-тихоокеанський простір, як про мозаїчний конгломерат політичних режимів, економічних систем, культур та релігій, що погано стикуються між собою. Зупинити стрімке зростання економік АТР виявилось не під силу навіть глобальній фінансово-економічній кризі. Навпаки, продемонструвавши взаємозалежність світових економік, в тому числі й економік країн регіону, криза виявилася потужним каталізатором солідарних регіональних заходів з подолання її наслідків, дієвим стимулом для більш тісної координації національних макроекономічних курсів. Так, багато експертів розцінюють рішення учасників механізму «АСЕАН плюс три» про переведення на багатосторонній рівень так званої Чіангмайської ініціативи як початок формування власної валютно-фінансової архітектури АТР.

Безпрецедентні за своїми масштабами інтеграційні процеси в АТР супроводжуються зміцненням існуючих багатосторонніх політичних та економічних об'єднань і створенням нових угруповань. Поряд з такими регіональними організаціями та

форумами, як АСЕАН, Асоціація держав Південної Азії (СААРК), Регіональний форум АСЕАН з безпеки (АРФ) та форум «Азійсько-Тихоокеанське економічне співтовариство» (АТЕС), в останні роки впевнено заявили про себе Шанхайська організація співробітництва (ШОС), форум БРІК, механізми «АСЕАН плюс три» та «АСЕАН плюс шість» (Північноазійські саміти), трикутники «Китай – Японія – Республіка Корея» та «Росія – Індія – Китай», Нарада із взаємодії та засобів довіри в Азії (НВЗДА), Діалог із співробітництва в Азії (ДСА), Форум островів Тихого океану (ФОТО).

З іншої сторони, в АТР проблеми епохи глобалізації проявляються особливо гостро. Це цілий «букет» нетрадиційних викликів та загроз, що переплітаються із застарілими, але потенційно вибухонебезпечними релігійними конфліктами та територіальними спорами. До цього додамо, що в силу цілої низки обставин та факторів в АТР так і не склалася повноцінна система регіональної безпеки. Слабкість договірно-правової бази, що регламентує норми поведінки держав у військово-політичних питаннях, низький рівень взаємної довіри, недостатній розвиток механізмів співробітництва в галузі безпеки, врегулювання спорів і превентивної дипломатії роблять держави АТР уразливими до військових загроз та конфліктних ситуацій. В цьому полягає одна із основних проблем регіону. Без заповнення цих прогалів, що дісталися в спадок від історії, забезпечення надійної безпеки в АТР є неможливим.

З метою заповнити цю прогалину, у ХХІ столітті з'являється низка пропозицій щодо розбудови моделі безпеки АТР. Так, в червні 2008 року прем'єр-міністр Австралії К.Радд виступив з ініціативою створення до 2020 року простору безпеки Азійсько-Тихоокеанської спільноти, метою якої було прагнення поєднати лідируючі держави АТР та існуючі регіональні організації та форуми, забезпечити прозорість і довіру між учасниками. Майбутня спільнота могла б вирішувати увесь комплекс взаємопов'язаних регіональних проблем – політичних, стратегічних, економічних, екологічних. Зазначені питання обговорювались на міжнародній конференції за участю представників офіційних та академічних кіл зацікавлених країн, організованої урядом Австралії (4-5 грудня 2009 року, Сідней). Проте до спільної думки дипломати та вчені так і не дійшли.

З'явилися й інші проекти багатостороннього облаштування регіону. У вересні 2009 року під час

виступу на 64-ій сесії Генеральної асамблеї ООН в Нью-Йорку прем'єр-міністр Японії Ю. Хатояма запропонував створити на кшталт Європейського інтеграційного простору Східно-азійську спільноту, яка б об'єднала різні механізми регіонального співробітництва в галузі торгівлі, інвестицій, фінансів, освіти, екології, надзвичайного реагування тощо. При цьому, японська сторона пропонує будувати цю спільноту на основі принципу відкритого регіоналізму. Як і у випадку з австралійською ініціативою, до токійської ідеї учасники форуму поставилися з обережністю. Ініціювання подібних моделей і механізмів, що забезпечуватимуть безпеку АТР, є свідченням зростаючого прагнення держав до співпраці, до об'єднання зусиль з метою спільного вирішення актуальних проблем безпеки.

Досліджуючи безпекові і інтеграційні процеси можна дійти висновку про те, що для реалізації будь-якої моделі необхідна наявність низки передумов. До них, перш за все, відносять спільність політичних цілей, принципову єдність економічних систем, розвинутий характер інтеграційних зв'язків, уніфікацію митних режимів, зближення правових норм тощо. Важливу роль відіграє гуманітарна складова: практика свідчить про те, що регіональна інтеграція більш успішна, коли учасники цього процесу розділяють спільні цінності, як ми спостерігали на практиці розбудови Європейського Союзу. Водночас, повне копіювання євроінтеграційних засад не приведе до успіху, оскільки АТР є калейдоскопом різноманітних країн із різноплановими національними інтересами. Необхідно також виробити і спільні принципи, на яких стане можливою поглиблена співпраця в межах регіону. За деякими припущеннями, така архітектура безпеки Азійсько-Тихоокеанському регіону має бути багатовимірною і багатосторонньою, такою, що спирається на засади колективності, рівноправ'я та транспарентності, на загальноприйняті принципи міжнародного права. Ефективність майбутньої архітектури може бути забезпечена лише тоді, коли в регіоні не існуватиме розподільчих ліній, а врахування інтересів усіх держав стане нормою регіонального життя.

Серед перших кроків до реалізації задуманого експертами пропонується розвиток **мережевої дипломатії**, що означає формування в АТР партнерської мережі багатосторонніх організацій та форумів, налагодження офіційних відносин з світовими і регіональними міжнародними організаціями (ООН, ЕСКАТО, ОДКБ, ЄврАзЕС, СНД, АСЕАН,

АТЕС, ОЕС, Рада співробітництва держав Перської Затоки та ін). Через дипломатичні важелі встановлюються партнерські контакти між діючими в регіоні контртерористичними, антинаркотичними, антипіратськими структурами, центрами з реагування на надзвичайні ситуації тощо.

Інтереси України в АТР. Найпоширенішою хибною думкою серед українського політикуму є твердження про відсутність серйозних політичних і безпекових інтересів України в АТР через позарегіональний статус нашої держави та географічну віддаленість України. «Неперспективність» азійського вектора частіше пояснюється тезою про те, що Україна далека і маловідома в АТР і тому наша держава, не маючи серйозного впливу на політичні і безпекові процеси, які відбуваються в регіоні, не може чітко артикулювати свої інтереси в цьому геополітичному просторі.

В умовах подальшої глобалізації і зростаючої взаємозалежності, подібні аргументи можуть бути визнані справедливими лише частково, а їх об'єктивність відносною. Перш за все, ми маємо всі підстави стверджувати, що сьогоdnішній світ є неподільним у безпековому сенсі. Безпека у глобальному вимірі не може існувати без стабільності і безпеки в кожному регіоні світу. У контексті формули **безпека кожного через безпеку всіх** чітко виокреслюються безпекові інтереси України в АТР, найголовніший з яких – зацікавленість нашої держави у створенні і функціонуванні надійної та передбачуваної системи безпеки в Азії.

По-друге, ми можемо говорити лише про відносну географічну віддаленість України від головних гравців АТР – КНР, Японії, РК, які відокремлені від нашої держави лише територією спільного сусіда – Росії. Загальноновизнано, що географічний чинник в умовах розбудови сучасної глобальної і регіональної транспортної інфраструктури та систем комунікацій набуває дещо ущільненого характеру. Достатньо зазначити, що Україна географічно є органічною складовою трансрегіонального проекту «Нового шовкового шляху», що поєднає залізничною магістраллю Корею, Китай, Росію і Європу (об'єднання Транскорейської-Транссибірської магістралей). Таким чином, відносна географічна віддаленість України від АТР не може і не повинна бути перепорою активному і поступовому нарощуванню політичної та дипломатичної присутності нашої держави в цій частині світу.

По-третє, розвиток взаємодії України з провідними гравцями АТР не матиме для нашої держави

наслідків асиметричної залежності (на відміну від наших взаємин з ЄС та Росією).

По-четверте, незалежна Україна, розпочавши політичне співробітництво із країнами АТР практично «із чистого аркуша» не має щодо себе будь-яких політичних застережень з боку азіатських країн, а навпаки – доволі успішно стверджує свій позитивний імідж у регіоні, на користь якого діють низка об'єктивних чинників:

- наша держава не має жодних політичних чи територіальних проблем із країнами АТР;

- не несе тягаря статусу наддержави, з яким пов'язують колишній СРСР;

- добровільно відмовилася від ядерної зброї, що сприяє піднесенню її авторитету особливо в Японії, Південній Кореї, у країнах АСЕАН, які віддані ідеї без'ядерного статусу регіону.

Важливим наслідком реалізації політичних інтересів України в Азіатсько-тихоокеанському регіоні є високий рівень політичного двостороннього діалогу та розгалужена інфраструктура дипломатичної присутності нашої держави в регіоні, яка сприяє підтриманню і нарощуванню всіх форм двосторонньої взаємодії.

Хорошим прикладом структурованої взаємовигідної двосторонньої співпраці є міждержавне співробітництво між Україною та потужним лідером АТР – КНР, які задекларували відносини конструктивного партнерства. Китай був першою країною, яка надала Україні гарантії ядерної безпеки у зв'язку з відмовою нашої держави від ядерної зброї.

Високим рівнем взаємодії у політичній сфері характеризуються також відносини України з Японією, РК, В'єтнамом, Індонезією. Нарощується дипломатична присутність України в АТР.

Разом з тим, важливою константою для розуміння важливості політичних і безпекових інтересів України в АТР є та, що попри потужні інтеграційні процеси, в основі яких є динамічний економічний розвиток країн регіону, ця частина світу є недостатньо структурована в політично-безпековому вимірі, а процеси формування безпекового простору в АТР значно відстають від загального рівня регіональної інтеграції. Накопичені в АТР територіальні, прикордонні, етно-конфесійні та політичні протиріччя і конфлікти є не тільки рудиментами старого біполярного світопорядку, але й наслідком невідповідності в рівнях соціально-політичного розвитку країн регіону. Класичним прикладом можуть бути кризові фінансово-економічні

та політичні потрясіння, які заторкнули деякі країни АСЕАН (насамперед, Індонезію) наприкінці 90-х рр. XX ст.

Невирішеність проблем, пов'язаних з мирним об'єднанням Кореї, Китаю (тайванська проблема), існуючі взаємні територіальні претензії провідних країн АТР (КНР, РК, Японія, Росія) постійно генерують напруженість у регіональних відносинах, актуалізують питання щодо створення системи безпеки в АТР аналогічної європейській.

У свою чергу сьогоднішня Європа, яка зосереджена не тільки на процесі поглиблення інтеграції і безпекового простору в межах ЄС, але й на сусідньому до ЄС простору Центральної та Східної Європи, каспійсько-кавказького регіону, має великий інтерес до процесу розбудови безпеки в Азіатсько-тихоокеанському регіоні, де реалізуються значні європейські економічні інтереси.

У цьому контексті, Україна, як європейська країна, має добре усвідомлювати, що подальше поглиблення процесу інтеграції в АТР, націленої на ствердження демократії, миру, главенства норм міжнародного права, створюватиме стабільний політико-безпековий простір у цьому регіоні, отже, у свою чергу сприятливе безпекове середовище і для Європи, включаючи Україну.

Ключовими для розуміння цієї тези можуть бути слова видатного німецького філософа Карла Ясперса: «Мир приходить не через співіснування, а через співпрацю».

Регіональна інтеграція, економічна взаємозалежність в АТР прискорила структурування широкомасштабного політичного діалогу між країнами регіону, що значною мірою посилює інтеграційну інституалізацію, тобто створення інтеграційних координуючих органів з одного боку, з іншого - заклало передумови для створення системи регіональної безпеки, яка була б механізмом запобігання виникненню кризових і конфліктних ситуацій, адекватної реакції на існуючі регіональні та транс-регіональні загрози і виклики.

Наочною демонстрацією нагальної потреби створення такого регіонального безпекового механізму стала криза на Корейському півострові, спричинена ядерними амбіціями КНДР, які стали прямою загрозою миру і безпеці не тільки регіону Східної Азії, але вивели таку загрозу на глобальний рівень.

На думку більшості експертів і політологів, створення системи регіональної безпеки є основною передумовою подальшого прискореного

економічного розвитку країн АТР, створення стабільного і безпечного «довкілля» для нарощування інтеграційних процесів у цій частині світу.

При цьому регіональну безпеку слід розглядати не тільки як «арифметичну суму» національних безпек азіатських країн.

Парадигма регіональної безпеки АТР може бути окреслена поняттям безпекової системи, або безпекового комплексу, розуміючи під цим поняттям сукупність держав, чий безпекові інтереси та погляди взаємопов'язані до такого рівня, що проблеми, виклики та загрози, які стоять перед їх національними безпеками, неможливо розглядати та вирішувати окремо одна від одної.

Особливістю регіональної безпеки в АТР є те, що, незважаючи на кінець холодної війни та прискорене економічне зростання, військовий силовий компонент залишається домінуючим у системі безпекових інтересів країн регіону. Про що свідчить взаємодія у стратегічному чотирикутнику: США – Японія – Росія – КНР.

Витоки процесу розбудови регіональної безпеки історично беруть початок у безпековій структурі, сформованій у роки холодної війни регіональним стратегічним альянсом США – Японія, США – Південна Корея, який можна означити як союзницьку модель регіональної безпеки.

Така безпекова модель до цього часу є доволі ефективною для підтримання балансу сил серед основних гравців регіону (США – Японія – КНР – РФ). Однак зазначена модель союзницької безпеки (alliance security) дозволяє підтримувати нестабільний мир, але не стабільну безпеку в регіоні впродовж тривалого часу тому, що формат такої моделі є реальним і зрозумілим для всіх регіональних гравців, але не бажаним для деяких із них (КНР, Росія).

Як не парадоксально це виглядає, але подібна модель у віддаленому майбутньому можливо стане зразком регіональної моделі колективної безпеки на кшталт НАТО – з принципом один за всіх, всі – за одного. Про це свідчить досвід трансатлантичної колективної безпеки в Європі, де США є надійним безпековим військово-політичним партнером Європи, а НАТО є однією (разом з ОБСЄ) з підвалин системи європейської безпеки.

Численні експерти з питань безпеки (насамперед з Японії та РК) схильні вважати, що транстихоокеанська (transpacific) система колективної безпеки, у якій США гратиме важливу роль, складає великий інтерес не тільки для традиційних партне-

рів США в альянсі (Японія, РК), але і для КНР та Росії, оскільки уможливить не тільки підтримання існуючого статус-кво у Східній Азії, але і сприятиме модифікації, форматуванню нового регіонального балансу сил. Попри існуючу в країнах АТР критику ролі, яку відіграють Сполучені Штати в регіоні, беручи до уваги вразливість і «крихкість» регіонального безпекового простору, військова присутність США в АТР у межах існуючих союзницьких зобов'язань, на думку регіональних політологів, є стабілізуючим чинником, який матиме важливий вплив на формування безпекового середовища в цьому районі світу.

Однак найперспективнішою моделлю системи безпеки в АТР має стати модель кооперативної безпеки (cooperative security) на кшталт ОБСЄ, що складається із двох базових елементів – спільної безпеки (common security) та всеохоплюючої безпеки (comprehensive security).

У 1982 р. у висновках Комісії Пальме зазначалося, що під спільною безпекою розуміється система неконкурентних неконфронтаційних зобов'язань, які не мають зобов'язуючого характеру (що створює проблему щодо їх застосування). Концепція всеохоплюючої безпеки передбачає сукупність питань військового і невійськового характеру як об'єкту такої системи (тобто універсальність об'єкту безпекової системи).

Класичною моделлю кооперативної системи безпеки є ОБСЄ – безпекова структура, що довела свою ефективність у Європі впродовж останніх 30 років. Така модель безпекової системи не має чітких географічних меж (країнами – учасницями ОБСЄ є не тільки європейські країни, а й США, Канада, країни Кавказу і навіть Центральної Азії), а також охоплює широкий спектр питань, які відносяться до об'єкту безпеки (від військових питань до захисту прав людини).

Найближчою до кооперативної моделі безпеки в АТР є розбудова безпекового простору в інтеграційному форматі АРФ – ARF (Регіональний Форум АСЕАН – ASEAN Regional Forum), АСЕАН + 3 та можливому новому формату Східноазіатської Спільноти (АСЕАН + 3 + 3).

Перспективність побудови системи безпеки у цих параметрах вбачається реальнішою аніж у форматі АТЕС через його надзвичайну географічну масштабність.

Як уже згадувалося вище, основні «функціональні» напрями розбудови Східноазіатської Спільноти (АСЕАН + 3 або АСЕАН + 3 + 3) пе-

редбачають реалізацію коротко- та довготермінових програм регіональної взаємодії із транснаціональних проблем (тероризму, нерозповсюдженню зброї масового знищення, наркотрафіку, боротьба з морським піратством тощо), що може стати універсальною, солідною базою об'єктів безпекової системи. Таким чином, уже нині у згаданому форматі окреслюється такий важливий компонент кооперативної моделі безпеки як всеохоплююча безпека. Що стосується суб'єктів згаданої майбутньої безпекової системи, то формат Спільноти дещо вразливий і недосконалий, оскільки не включає в себе важливих безпекових «гравців» – США та РФ, а також «збурювачів» регіонального безпекового простору – КНДР та Тайвань⁵.

Очевидно, що будь-яка безпекова модель буде ефективною, якщо вона буде включною (inclusive), а не виключною (exclusive), тобто охоплювати ключових суб'єктів системи, без яких вона просто не буде працювати.

Ілюстрацією цієї тези може стати формування переговорного механізму з вирішення північнокорейської ядерної проблеми. На початковому етапі були започатковані тристоронні переговори (США, КНР, Північна Корея), які виявилися безрезультатними. І лише тоді, коли до переговорного формату були залучені всі сторони, що мали реальний інтерес та вплив на перебіг подій (попередня трійка плюс РФ, Японія та Південна Корея), вдалося досягти певного компромісу.

Північнокорейська ядерна проблема, яка об'єднала для свого вирішення «шістку» найвпливовіших гравців регіону, наочно продемонструвала можливість й ефективність спільних зусиль для розв'язання найболючіших питань регіональної і глобальної безпеки на засадах «великого» компромісу. Об'єктивною основою такого компромісу став реальний інтерес (економічний, політичний) усіх шести держав до підтримання миру і стабільності в цій частині світу.

Таким чином, саме політичний механізм, започаткований у межах шестисторонніх переговорів у Пекіні з ядерної проблеми, міг би стати ядром, зародком моделі кооперативної регіональної безпеки, оскільки охоплює реальних регіональних (у географічному вимірі), безпекових (у політичному та військовому сенсі) гравців (Японія, США, КНР, Росія, Південна та Північна Корея).

Реальним легальним засновницьким підґрунтям, що регулює такий механізм, є Пекінська Спільна заява учасників шестисторонніх перего-

ворів з ядерної проблеми (вересень 2005). Стаття 3 Спільної заяви прямо вказує на готовність шести країн – учасниць Пекінських переговорів об'єднати зусилля задля забезпечення довготривалого миру та стабільності у регіоні, а також винайти шляхи та засоби для розбудови безпеки на базі співробітництва в Північно-Східній Азії.

Досягнення компромісу в північнокорейському ядерному питанні та започаткування створення передумов для регіональної безпеки є принципово важливим з політичного погляду для нашої держави. Так як саме досвід України на шляху добровільної денуклеаризації був багато в чому використаний учасниками Пекінських переговорів. Добровільна відмова України від ядерної зброї та механізм надання у зв'язку із цим нашої державі політичних гарантій ядерними державами в середині 90-х рр., були покладені «шісткою» в основу моделі розв'язання корейської ядерної кризи.

Очевидно, що головним чинником, який стримує процес створення безпекової системи в АТР є недостатній рівень взаємної довіри серед головних гравців регіону, зумовлений різними об'єктивними та суб'єктивними причинами історичного, соціально-політичного та навіть етнокультурного характеру.

У цьому контексті дедалі більшої актуальності набуває необхідність розбудови в АТР заходів довіри і безпеки (ЗДБ) (confidence-and-security building measures). Найадекватнішою моделлю побудови ЗДБ в регіоні, на думку багатьох регіональних експертів, могла б стати розгалужена система заходів довіри і безпеки, яка існувала (до 2014 р.) в Європі у межах ОБСЄ уже багато років. Проблема адаптації європейської системи ЗДБ, закріплених у Віденському документі ОБСЄ 1999 р., до умов Азіатсько-тихоокеанського регіону, зокрема в Північно-Східній Азії стала предметом серйозної уваги політичних еліт провідних країн регіону.

З огляду на цю обставину Україна, як країна – учасниця ОБСЄ, активний й авторитетний контрибутор європейської безпеки, має значний інтерес (особливо після російської агресії в 2014 р.) до імплементації та адаптації досвіду ОБСЄ з розбудови ЗДБ як ключового елементу регіональної системи безпеки в АТР. Її досвід і підходи до врегулювання кризових ситуацій та «заморожених конфліктів» багато в чому, на нашу думку, могли б бути використаним (хоча б концептуально) в азіатському регіоні, зокрема у процесі мирного об'єднання Кореї.

Отже, на початку XXI ст. АТР перетворився, незважаючи на об'єктивні проблеми і труднощі, на реальний центр світового політичного, фінансового та економічного впливу – один із глобальних полюсів пост-біполярного світопорядку, що формується нині.

Інтеграційний процес, який відбувається в АТР, активно впливає на формування глобального політичного клімату, охоплюючи великі субрегіональні об'єднання, що вже інституалізувалися або тільки структуруються: АСЕАН, НАФТА, АРФ, Східно-азіатська Спільнота Південно-тихоокеанський Форум (ПТФ). Унаочненням цього процесу є становлення міжконтинентального мегаінтеграційного об'єднання країн «Тихоокеанське кільце» – Азіатсько-тихоокеанське співробітництво (АТЕС).

АТР є життєво важливим регіоном з погляду національних інтересів багатьох провідних країн світу. Тут особливо тісно переплетені стратегічні інтереси США, Японії, Китаю, Росії.

Разом з тим, в АТР діють чинники, які стримують динаміку інтеграції. Асам перед, це:

- існуюча невідповідність у рівнях економічного та соціально-політичного розвитку країн регіону;
- подальше загострення боротьби за регіональне лідерство між США, Японією та Китаєм;
- прикордонні проблеми та проблеми спірних територій;
- проблема поділених націй (Корея, Китай – Тайвань);
- зростаюча демографічна й екологічна криза;
- внутрішньополітична напруга та нестабільність у деяких країнах регіону, викликані сепаратистськими та міжконфесіональними конфліктами;
- зростання агресивної зовнішньої політики РФ.

Не сприяє політичній та економічній стабільності регіону нарощування військових приготувань у багатьох країнах АТР: зростання військових бюджетів, закупівля та виробництво сучасної військової техніки й озброєння, загроза розповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ).

Однак порівняно з інтеграцією у повоєнній Європі, у формуванні інтеграційного процесу в АТР переважали економічні чинники. Подальшій інтенсифікації економічного зростання країн АТР, нарощуванню динаміки інтеграційних процесів у регіоні сприяють:

- збереження високих темпів економічного зростання,
- місткий ринок високих технологій,

- наявність тут найбільших у світі інвестиційних ресурсів,

- відносна «незарегульованість» внутрішніх споживчих ринків,

- порівняно дешевий ринок робочої сили.

Згадані політичні, економічні реалії та чинники об'єктивно визначають систему економічних і політичних інтересів України в Азіатсько-тихоокеанському регіоні. При формуванні пріоритетів нашої держави в АТР слід враховувати позарегіональний (стосовно АТР) статус України, що не дає можливості на близьку перспективу передбачати її безпосередню участь у регіональних інтеграційних об'єднаннях, а отже користуватися перевагами, які вони надають їх учасникам – пільгові торговельні, інвестиційні та митні режими.

Однак вигідні двосторонні відносини України із країнами-членами регіональних і субрегіональних угруповань, а також взаємодія в межах їх галузевих, функціональних структур (з питань енергетики, інвестицій, нових технологій, туризму, освіти, захисту довкілля тощо) відкривають можливості ефективнішого залучення нашої держави до інтеграційного потенціалу АТР. Цьому багато в чому сприяє притаманний азіатській інтеграції принцип регіональної відкритості, а також існуюча взаємодоповнюваність української та національних економік країн регіону. Саме сьогодні, в умовах пошуку Україною виваженого балансу зовнішньоекономічних інтересів за вектором ЄС – СЕП, наша держава має реальні передумови завойовувати і закріпитися на азіатському ринку та залучити до потреб національної економіки існуючий в АТР потужний інвестиційний потенціал.

У контексті загальної євроінтеграційної стратегії України актуальною стає необхідність залучення нашої держави (у тій чи іншій формі) до транс-регіонального європейсько-азіатського діалогу АSEM, учасниками якого є ЄС, АСЕАН, Китай, Республіка Корея та Японія.

До сфери політичних інтересів України в АТР можна віднести:

- активізацію участі в регіональних політичних і безпекових процесах з метою посилення міжнародного авторитету взагалі і позитивного іміджу нашої держави в регіоні зокрема;

- встановлення відносин політичного партнерства з країнами регіону, які за своїм міжнародним політичним й економічним статусом сприятимуть Україні в досягненні її національних інтересів на міжнародній арені, зокрема одержання диплома-

тичної підтримки при вирішенні важливих для неї питань;

- залучення України до спільних зусиль світового співтовариства у вирішенні глобальних проблем;

- розвиток традиційних відносин дружби та взаємовигідної співпраці з країнами регіону.

Усвідомлюючи, що Україна не має безпосередніх важелів для врегулювання локальних конфліктів та територіальних проблем в АТР, наша держава, використовуючи двосторонній політичний діалог з країнами регіону та існуючий механізм між-

народних організацій, може брати дієву участь у вирішенні проблем забезпечення миру і безпеки в Азіатсько-тихоокеанському регіоні і таким чином внести свій вагомий внесок до глобальної безпеки.

Нові геополітичні виклики, які постали перед Україною в межах євроінтеграційного вектора розвитку та протидії агресії РФ, зумовлюють нагальну необхідність чіткої структуризації й усвідомлення національних інтересів нашої держави в Азіатсько-тихоокеанському регіоні, формування виважених концептуальних підходів до шляхів їх реалізації.

ПОСИЛАННЯ:

¹ Г.С. Яскина. Общая характеристика. Определение региона и его страновой состав / Азиатско-Тихоокеанский регион: региональные проблемы, международные организации и экономические группировки. Справочник. – М.: Восток-Запад, 2010. – С. 10–24.

² Східні тигри йдуть до Центральної Азії // Foreign Affairs. – 2008. – №6; 2009. – №1.

³ Див. на цю тему: М.Кулинич Japan's Policy Toward Regional Security Issues in the North-East Asia 2000-2005/ The Conceptual Analysis/ JIA Occasional Paper. – Tokyo, 2005.

⁴ О.М. Бородавкин. Многомерная архитектура для полицентричного региона / Азиатско-Тихоокеанский регион и региональные проблемы, международные организации и экономические группировки. – М.: Восток-Запад, 2010. – С. 29–39.

⁵ T.Yaamada Toward a Principal Integration of East Asian Concept of East Asia Community. «Gaiko Forum». – Tokyo, 2005. – 2 Octob.

Kulynich M.A. Political and security measure of Ukrainiane interest in AsPac / Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

In the article is submitted description and analysis of the Asia-Pacific region, including political characteristics of the region, economic cooperation and integration, trade and economic relations in the region, security and the security model of polycentric region. In this context outlines the political and security interests of Ukraine in the Asia Pacific region. Proved the falsity of opinion among Ukrainian politicians about the lack of significant interests of Ukraine in AsPac due to extra-region status of our country and its geographical remoteness. New geopolitical challenges facing Ukraine within the implementation of its strategic foreign policy priorities and direction of development of European integration, determine the urgent need for a clear structuring and realization of national interests of our country in the Asia-Pacific region, the formation of balanced conceptual approaches to the ways of its implementation.

Keywords: Ukraine, the Asia-Pacific region, AsPac, characteristic of the region, political interests, security interests.

Кулинич М.А., Измерение политическое и измерение безопасности интересов Украины в АТР / Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины.

В статье подается характеристика и анализ Азиатско-Тихоокеанского региона, в частности политическая характеристика региона, экономическое сотрудничество и интеграция, торгово-экономические отношения в регионе, безопасность региона и модели безопасности полицентрического региона. В контексте чего определяются политические и оборонные интересы Украины в АТР. Доказывается ошибочность мнения украинского политика об отсутствии весомых интересов Украины в АТР по причине внерегионального статуса нашего государства и его географической удаленности. Новые геополитические вызовы, стоящие перед Украиной в рамках имплементации ее стратегических внешнеполитических приоритетов и евроинтеграционного вектора развития, обуславливают неотлагательную необходимость четкой структуризации и осознание национальных интересов нашего государства в Азиатско-Тихоокеанском регионе, формирования взвешенных концептуальных подходов к путям их реализации.

Ключевые слова: Украина, Азиатско-Тихоокеанский регион, АТР, характеристика региона, политические интересы, интересы безопасности.

Стаття надійшла до редколегії 30.04.2014

Прийнята до друку 20.05.2014